

Fam de genealogies

PILAR AYMERICH

SIMONA ŠKRABEC

A Catalunya encara hi ha la ferma convicció que cal construir un país i una llengua a imatge i semblança d'un pla

preconcebut, definitiu. Però els versos esculpits d'un Josep Carner ràpidament ens confronten amb les esquerdes de l'arcàdia ideal: es tracta d'un espai inassolible. La tensió entre el projecte i la realització és immensa i aquesta bretxa ens obliga a sospesar-ho tot, a comprendre la fragilitat de cada instant i la futilitat de tot esforç. Es lluita llavors per no sucumbir davant de tot allò que és incontrolable i no exactament per imposar cap mena de norma permanent.

La poesia moral que havien destil·lat amb una precisió corpredora poetes com Gabriel Ferrater i Joan Vinyoli s'ha anat convertint en una poesia de mera experiència, en un anecdotari de fets banals que ja ni tan sols dissimulen que no són resultat de cap anàlisi. Són poemes que es justifiquen només amb l'argument d'una suposada autenticitat. El desig de certesa, el veto a tot

sentit figurat, la necessitat d'un llenguatge tan pla que estremeixi són la darrera conseqüència del seny que es veu capaç de definir el que necessitem.

Acaben d'irrompre a les llibreries dos títols que planten cara a aquesta inèrcia de buscar les seguretats i d'aclamar normes inalterables. Aina Torres reivindica la figura de Montserrat Roig a *La memòria viva* i Rata acaba de publicar el text de Carles Hac Mor *Escriptures alçurades*. Els dos volums presenten sorprenents semblances externes. Les edicions són acuradíssimes, acompanyades de fotos icòniques a tota pàgina, inclouen moltes veus que afirmen que aquest llegat no pot ser pas oblidat. *La memòria viva* i *Escriptures alçurades* són un clar símptoma que la cultura catalana ja no necessita ser vertebrada, que ha estat sotmesa a un excés d'exclusions i de jerarquies massa rígides. Resulta urgent ramificar-la, obrir-la a tot allò que de fet ja li pertany, deixar entrar a la consciència col·lectiva les veus dels marges, assumir-les com a pròpies. Vivim en un paisatge on els autors guanyen premis literaris de prestigi i els seus

llibres són publicats, però –aquesta és la qüestió que revela Nopca en la seva contribució a *Escriptures*– els llibres són tanmateix oblidats a l'instant.

Activisme o marginalitat

Roig es demostra com una baula fonamental perquè va ser capaç de mantenir el desig de saber en uns temps molt obscurs. I és trist que la recepció de la seva obra pateixi precisament pel fet d'ocupar aquest espai intermedi. L'autora és fàcilment convertida en portaveu d'una època i el seu mateix activisme la desdibuixa, la converteix en un simple lema. El cas d'Hac Mor és ben diferent, la seva aposta per la marginalitat ha de ser entesa com a programàtica. A diferència del seny imperant, el poeta reivindica la rauxa, tot allò que no pot ser mai sistematitzat. Estem davant d'un poeta que professa la fe en troballes inesperades, en la creativitat juganera que s'obre camí a base d'experiments, potser sí, fets a cegues, però tanmateix capaços de plantar cara a tot fracàs.

A *Escriptures alçurades*, Hac Mor és llegit i aclamat directament "a l'espera que el fem sant". Aquesta és l'alternativa? En un país que ha negligit les seves forces més creatives perquè volia ser massa modèlic i transparent i calculator, ¿ara hem d'apostar a més per la veneració? L'arcàdia noucentista ràpidament topa contra l'escull de la finitud i llavors tot es torna fràgil. L'extàtica celebració de la paraula en canvi advoca per convertir la frustració en un triomfalisme sord, rabiosament exloent. És a dir que uns aposten per provocació, altres per valors indiscutibles. Roig és reivindicada pel seu compromís, Hac Mor per la seva capacitat de fer-ho volar tot pels aires –i començar de nou–. ¿Però aconseguim res amb aquestes genealogies alternatives? Potser ja és hora que ens oblidem de canons i de reconeixements i comencem a plantar cara a aquest món cada cop més complex que ens envolta. ♦

LA MEMÒRIA VIVA
AINA TORRES
SEMBRA
160 PÀG. / 18 €

ESCRITURES ALÇURADES
CARLES HAC MOR
RATA
250 PÀG. / 19,50 €

L'ESCUMA DE LES LLETRES

LLUÍS A. BAULENÁS

Camilleri i Pau Vidal premien els seus lectors

Ja fa temps que m'interesso per Camilleri pel plaer de llegir les traduccions que en fa en Pau Vidal. Les aventures d'en Montalbano tenen la seva gràcia en la repetició, precisament. Agafes estimació per un personatge i les seves coses, el seu món, la seva manera de fer. I, sovint, el lector enganxat el que vol és precisament que no es canviï res. O no gaire. Camilleri ho aplica a la perfecció amb Montalbano. I ara, amb la publicació de *Mort mar endins* (Edicions 62), hafet una pirueta de gran mestre. El llibre és un producte amb poc interès literari, però tot un tractat de com es relaciona un autor d'èxit, que se sent estimat, amb els lectors. Perquè aquest llibre és ben bé un premi per a ells. Et diuen: ei, novetat, les aventures d'en Montalbano de jove! No en feu cas. El mestre Camilleri agafa exactament els mateixos personatges de sempre, els fica en els mateixos llocs de sempre i en les mateixes aventures de sempre. Ni una adaptació mínima als vint anys menys que se suposa que tenen, a excepció d'uns inserts de notícies d'ambient ficats amb caçador que et situen en el temps, però que no s'estiren argumentalment, que no serveixen de res.

Montalbano multiplicat per vuit

La veritable novetat és que Camilleri t'ofereix, en un volum, vuit aventures d'en Montalbano! Vuit! És fantàstic perquè t'ensenya ben bé com treballa habitualment: són vuit aventures en què entreveus clarament l'esquelet de les històries normals del nostre comissari. Un artefacte pensat per als seguidors més incondicionals del mestre sicilià. En Montalbano i la seva *troupe* es ventilen els casos en un pim-pam. Com qui diu, sense sortir del famós despatx de la comissaria. Els montalbanoistes de pedra picada estan d'enhonorabona. I en general també la literatura traduïda gràcies a la feina de Vidal, que no solament s'ha inventat la manera de parlar en català de tota aquesta colla de sicilians (cosa que les adaptacions en altres llengües no fan), sinó que ofereix propostes sobre la llengua literària. Així, per exemple, fa un ús barrejat, exquisit, clàssic, dels pretèrits perfets catalans, el simple i el perifràstic. Com que els casos d'en Montalbano, en aquest llibre, s'acaben tan ràpid, pots dedicar més temps a fer un tast del millor Vidal. ♦

L'APARADOR

ARA

FICCIO

Cor lleuger i altres...
R.M. ARQUIMBAU
Comanegra

Després de publicar l'assaig *L'enigma Arquimbau*, de Julià Guillamon, Comanegra recupera els contes de *La dona dels ulls que parlaven* (1930), *Al marge* (1933), *Home i dona* (1936) i l'esquetx teatral *Es rifa un home!* (1935). És una porta d'entrada excel·lent al món d'Arquimbau.

NO-FICCIO

'La hora de clase'
M. RECALCATI
Anagrama

L'escola viu immersa en una crisi perpètua a causa dels canvis constants en els plans educatius i les supressions d'assignatures que es consideren "poc útils". Massimo Recalcati explora el present de les institucions educatives i en fa un diagnòstic que vol recuperar la confiança en l'ensenyament.

INFANTIL

Emili
TOMI UNGERER
Kalandraka

Clàssic del 1960 que narra les aventures d'un pop valent i noble. Després de salvar un bussejador del atac d'un tauró, el pop Emili fa moltes més proeses treballant com a socorrista i també col·labora, de manera brillant, amb els agents de l'ordre per capturar uns delinqüents molt perillosos.